

Mer om ...

Skolskjuts

- Kommunen är i vissa fall skyldig att erbjuda eleverna kostnadsfri skolskjuts
- Kommunens beslut om skolskjuts kan överklagas genom förvaltningsbesvär
- I vissa fall kan elever få skolskjuts till fristående skolor och andra kommunala skolor än den kommunen skulle ha placerat eleven i

En rättighet som kan överklagas

Kommunen är i vissa fall skyldig att erbjuda eleverna kostnadsfri skolskjuts. Kommunens beslut om skolskjuts kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Förvaltningsbesvär innebär att domstolen gör en fullständig överprövning av kommunens beslut där även de skälighets- och lämplighetsbedömningar som har gjorts av kommunen kan bli föremål för prövning.

Rätten till skolskjuts innebär att kommunen är skyldig att anordna kostnadsfri skolskjuts om sådan behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållandena, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Alla dessa förutsättningar ska prövas individuellt i varje enskilt fall. Rätten gäller för elever i den kommunala grundskolan och grundsärskolan samt för elever i gymnasiesärskola med offentlig huvudman, om eleven går i den skola kommunen placerat dem i.

Kommunen får fritt organisera skolskjutsverksamheten på lämpligt sätt med beaktande av bland annat trafikförhållandena. Det finns inget generellt hinder mot att elever hänvisas till särskilda uppsamlingsplatser i hemmets respektive skolans närhet. Rätten till skolskjuts innebär inte att sådan skolskjuts måste anordnas från bostadsadressen till den plats där utbildningen bedrivs eller att skolskjuts måste anpassas till varje elevs skoltider. I det enskilda fallet ska kommunen särskilt beakta elevens funktionsnedsättning och om behov finns hämta eleven vid elevens hem.

Ibland har en elev, med hänsyn till sina personliga förhållanden, särskilda skäl att få gå i en skola som anordnas av en annan kommun än hemkommunen. Om eleven måste övernatta i skolkommunen har hon eller

han rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som bor i kommunen. Även den här rätten gäller för elever i grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Det är den kommun som anordnar utbildningen som också ska anordna skolskjutsen. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun.

Skolskjuts till fristående eller andra kommunala skolor

Huvudregeln vid skolskjuts är alltså att kommunen ska ordna kostnadsfri skolskjuts till och från den skola som kommunen har placerat eleven i.

Kommunen kan dock ibland vara skyldig att anordna skolskjuts även för elever som går i fristående skolor inom kommunen eller i en annan kommunal skola än den som kommunen skulle ha placerat eleven i. Det här gäller dock bara om skolskjutsen är organiserad på ett sådant sätt att en elev utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen kan erbjudas skolskjuts till och från en annan skola, kommunal eller fristående, än den han eller hon skulle ha placerats i.

Bedömningen av om anordnandet av skolskjuts i dessa fall kan få ekonomiska eller organisatoriska svårigheter för kommunen ska göras utifrån vilken skyldighet kommunen skulle ha haft om eleven hade valt att gå i den skola som han eller hon skulle ha placerats i. Kommunen är skyldig att tillhandahålla kostnadsfri skolskjuts för en elev som valt en annan skola än den kommunen anvisat om det kan ske utan merkostnader för kommunen.¹

I de här fallen går det inte att överklaga besluten annat än genom laglighetsprövning enligt kommunallagen.

Elever i specialskolan och sameskolan

Elever i specialskolan och sameskolan har rätt till de resor som krävs för utbildningen. Staten ska stå för kostnaderna för resorna. Det är Specialpedagogiska skolmyndigheten respektive Sameskolstyrelsen som beslutar om kostnadsfria resor för elever i respektive skolform. Även dessa beslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

¹ Högsta förvaltningsdomstolens dom mål nr 501-13

Elever med växelvis boende och föräldrar boende i samma kommun (RÅ 2002 ref.91)

Enligt skollagen har elever rätt till skolskjuts från hemmet eller en plats i nära anslutning till hemmet om förutsättningarna i lagen är uppfyllda. När barn till separerade föräldrar med gemensam vårdnad bor lika mycket hos båda föräldrarna brukar man tala om växelvis boende. Frågan om eleven har rätt till skolskjuts från båda adresserna när föräldrarna bor i samma kommun har prövats i förvaltningsdomstolarna. Regeringsrätten² gör sammanfattningsvis följande bedömning i ett mål som gäller en elev som bor varannan vecka hos fadern och varannan vecka hos modern (där eleven också är folkbokförd). Föräldrarna som bor i samma kommun har gemensam vårdnad. Systemet med gemensam vårdnad och växelvis boende är förankrat i lagstiftningen som ett sätt att se till att barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna kan tillgodoses. Då det tillämpas får det berörda barnet anses ha två likvärdiga hem. Det kan därför inte anses förenligt med skollagen att avslå en ansökan om skolskjuts från den ena adressen med hänvisning till att behovsprövningen sker med utgångspunkt i att barnet är bosatt endast där det är folkbokfört.

Elever med växelvis boende och föräldrar boende i olika kommuner (HFD mål 4922-13 och Kammarrätten i Sundsvalls dom mål 51-13)

Högsta förvaltningsdomstolen har prövat frågan om en elev med växelvis boende har rätt till skolskjuts från båda adresserna då föräldrarna, som har gemensam vårdnad, bor i olika kommuner. I domen anges bl.a. följande. Skollagen anger på ett uttömmande sätt under vilka förutsättningar en kommun är skyldig att svara för skolskjuts. Endast i några fall, som inte är aktuella i målet, behandlas en kommuns skyldighet att svara för kostnader för skolskjuts utanför den egna kommungränsen. Frågan om skolskjuts vid växelvis boende i olika kommuner uppmärksammades i förarbetena till 2010 års skollag utan att leda till lagstiftning. Kommunens ansvar för skolskjuts enligt skollagen omfattar således inte den situationen att en elev bor växelvis i olika kommuner.

Skolskjuts genom beviljat busskort

(Kammarrätten i Jönköping mål 725-12 och mål 69-12)

Kammarrätten i Jönköping har i två domar prövat frågan om elevs rätt till kostnadsfri skolskjuts genom beviljat busskort för resor med den allmänna kollektivtrafiken.

I det ena avgörandet konstaterar domstolen att den 8-årigaeleven har lång restid, ca 90 minuter, varav 30 minuter utgjorde väntan på busstationen vid bussbyte utan tillsyn av någon vuxen. Men hänsyn till elevens låga ålder kunde hennes situation inte anses acceptabel. Kommunen ålades att på annat sätt än genom busskort för resor med den allmänna kollektivtrafiken

² Numera Högsta förvaltningsdomstolen

anordna kostnadsfri skolskjuts åt eleven i anslutning till hennes hem vid växelvis boende hos modern till den plats utbildningen bedrivs och därifrån tillbaka till hemmet.

I det andra avgörandet gör domstolen bedömningen att elevens resor med kollektivtrafik till och från skolan innebär att han har långa skoldagar och att han är tvungen att regelbundet vänta på bussbyte. Trots de långa dagarna finner kammarätten med beaktande av elevens ålder, 13 år, att nämndens beslut att bevilja honom busskort för resor med den allmänna kollektivtrafiken i tillbörlig mån tillgodoser hans behov av skolskjuts.

Kostnadsfri skolskjuts för en elev som valt en annan skola

(HFD mål 501-13)

Högsta förvaltningsdomstolen gör bedömningen att regeln i 10 kap. 32 § andra stycket andra meningen skollagen ska förstås så, att kommunen är skyldig att tillhandahålla kostnadsfri skolskjuts för en elev som valt en annan skola än den kommunen anvisat om det kan ske utan merkostnader för kommunen. Om den aktuella eleven gått i den skola som kommunen placerat henne i, hade hon haft rätt till kostnadsfri skolskjuts. Någon skyldighet för kommunen att bevilja busskort för endast en del av skolresan finns inte. Att bevilja den aktuella eleven skolskjuts skulle ha inneburit en årlig extra kostnad om 2 400 kr för kommunen. Mot den angivna bakgrunden får den kostnaden anses innebära en ekonomisk svårighet i nu aktuell mening.

Aktuella bestämmelser, förarbeten och rättspraxis

Det här materialet grundar sig på bestämmelserna i skollagen (2010:800) och förarbetena Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, prop. 2009/2010: 165.

Skolskjuts för elever i grundskolan: 10 kap. 32, 33 och 40 §§ skollagen.

Skolskjuts för elever i grundsärskolan: 11 kap. 31, 32 och 39 §§ skollagen.

Skolskjuts för elever i gymnasiesärskolan: 18 kap. 30-31 §§ skollagen.

Överklagande av skolskjuts: 28 kap. 5 § 5 skollagen.

Laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Kostnadsfria resor inom specialskolan: 12 kap. 25 § skollagen.

Kostnadsfria resor inom sameskolan: 13 kap. 23 § skollagen.

Överklagande av kostnadsfria resor inom specialskolan: 28 kap. 7 § skollagen.

Överklagande av kostnadsfria resor inom sameskolan: 28 kap. 8 § skollagen.

Frågan om kommuns ekonomiska svårigheter beträffande skolskjuts till grundskola i annan kommun: Högsta förvaltningsdomstolens dom den 4

december 2013 i mål 501-13

Frågan om skolskjuts vid växelvis boende: RÅ 2002 ref. 91

Frågan om skolskjuts vid växelvis boende i två kommuner: Högsta förvaltningsdomstolens dom den 28 januari 2013 i mål 4922-13 samt Kammarrätten i Sundsvalls dom den 28 januari 2013 i mål 51-13.

Frågan om beviljat busskort för resor med kollektivtrafiken istället för kostnadsfri skolskjuts: Kammarrätten i Jönköpings dom den 7 september 2012 i mål 725-12 samt Kammarrätten i Jönköpings dom den 6 december 2012 i mål 69-12.

Läs mer på www.skolverket.se